

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quod ante Abrahamum Christus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

sta Sorbonici, quorum nominibus paginas istas no-
 lui confpurcare, aut fidelem illum in domo Dei ser-
 uum Ioannem Calvinum Sabellianismi accusare, &
 nouum autotheanorum nomen comminisci, quasi
 personarum reales proprietates neget, qui citra vl-
 lam essentia disceptionem, vna & eadem deitate,
 quamuis non vno *ἑωδὸς τρεῖς* tres personas v-
 num Deum esse, aduersus hos ipsos Sabellianos, &
 renatos Atianos, ac Tritheitas, soli nostris tempori-
 bus tutati sunt. Bonis illis magistris nostris, non qui-
 dem stertentibus, sed comparando sibi ex piorum in-
 sectatione Episcopatui, quamuis non pari inter ipsos
 successu inuigilantibus.]

Respondeo: De iniuria omnibus in Gallia consta-
 re, qua viros optimos Beza afficit; & felices illi, qui à
 Bezanis libris absunt, in quibus primas olim disertè
 tenuerunt Candida & Andebertus; in aliis occultè,
 dum contendit, suorum sibi flagitiorum nihil impu-
 tati. Sed an Caluino iniurias faciant, qui eum Sa-
 bellianismi accusant videamus. Noetius sanctissimæ
 Trinitatis personas confudit, Hermogenis, & Pra-
 xæ hæreses ab orco reducerelaborans, Sabellius tres
 personas rem vnã, tria nomina dicebat. vt Niceph.
 l. 6. cap. 26. Caluinum sane multi huius erroris ac-
 cersunt.

L. i. in sit. cap. 13. §. Personam residentiam in essen-
 tia appellat: in editione Gallica, vt Gualterius noster
 docet. sæculo 3. cap. 13. de Noetianis. Et sæculo 1600.
 In errore 27. vbi ostendit eum negare, filij essentiam à
 patre datam. Negat, patrem esse principium, essentiam, ait
 verbum, semper fuisse Deum, proinde non esse illi à patre da-
 tum vt esset. At si secunda persona non habet essen-
 tiam à prima, non potest etiam habere distinctionem.
 In opusculis, nec totam nec partem accepisse contendit. Plura
 videri possunt, apud nostrum Gualterium loco ci-
 tato certè l. i. in sit. c. 13. §. 5. Nomina Trinitatis, perso-
 næ, consubstantialis sepulta cuperet. In Deo autem
 discretas proprietates agnoscit. Bullingerus tres perso-
 nas non potestate, sed specie differre. l. de auctoritate
 Ecclesiæ.

Beza ipse quantum abest à Sabellio, tam prope
 est Tritheitis, in magna confess. Gallicana art. 2. pun-
 ctio. Verbum Dei clare nos docet, quod ista essentia diuina
 est distincta realiter, & secundum veritatem, & ab æterno
 in tres personas. Eruditissime de hac re Ludouicus
 Richeomus. l. 3. de idololatria Hugonottica cap. 3.
 Fides autem Catholica credit & profetur vnum Deum, & vnã
 tantum essentiam numero, & tres personas, quarum vnaquæque
 totam illam habet essentiam. Quod ineffabile mysterium Cal-
 uinus hac impia doctrina peruertit; ac propterea negat Sacro-
 sanctam Trinitatem invocari debere: Siquidem ad Polonos
 scribens de consuetudine in Ecclesia orandi formula: Sancta Tri-
 nitas vnus Deus miserere nobis. Hac, inquit, communiter re-
 cepta oratio, nobis non placet, olet enim omnino barbariem.
 Tatetur eam orandi formulam communiter, hoc est, à tota Dei
 Ecclesia receptam esse, sed quod non sui sit stomachi, illam fa-
 stidit, & improbat. Quid ita? Quoniam ab hoc mysterio ab-
 horret, summeque cupit tum huius, tum horum nominum,
 Essentia, Persona, Hypostasis, & aliorum similitum, quibus ad
 hoc declarandum arcanum, Hereticos resellendos, eorumque
 captiones detegendas, atque depellendas antiqui patres feliciter
 vsi sunt, memoriam sempiterna obliuione delere. Idem cum
 suo discipulo Beza, ac cateris amulc arctissime tenet, nihil ali-
 ud esse personas in Trinitate, quam residentias in diuina es-
 sentia; cuiusmodi sunt tres nodi, triaue in susto ligneo fo-
 ramina: & earum primam nominari Patrem: Secundam
 Filium: Terciam Spiritum Sanctum, habita vt dictum est
 ratione ordinis; quod est alterum Sabelliana hæresis extre-
 mum, consistendū omnino personas, cum doceret diuinam
 essentiam ob quasdam proprietates diuersis hisce nominibus
 appellari. Ex quibus impiè effatis, doctrinaque sacrilega, ef-
 Adami Conzen in Euang. Tom. II.

ficatur Filium Dei, quatenus persona est, esset autem proprie-
 ratem in Essentia diuina, ac proinde non Deum in assumpta
 humanitate, sed vnã proprietatem pro nobis crucis suppli-
 cium pertulisse.

Sed de Sabellianismo Caluinistarum alibi actum
 est à me. Interim v. 55. fidenter Christus respondet,
 nosse se patrem vt pote filium, eos non nosse, vti alie-
 nos, ideo & mendaces esse.

VERSVS 56.

*Abraham pater vester exultauit,
 vt videret diem meum: & vidit,
 & gauisus est.*

QVÆSTIO I.

*Quomodo Abraham vidit diem
 Christi?*

§. 1. **A**ugustinus de Trinit. per fidem vidisse. Chry- Multis
 soltomus, vidisse diem crucis. modis A²

Alii vidisse in Isaac immolatione. alii vidisse cum abraham
 natus est Christus, facta illi per Angelos reuelatione. Christum
 Mihi omnibus illis modis vidisse verisimile est. Nam vidit.
 mediatorem credidit, reuelationem accepit à Deo.
 Vide Iren. l. 4. c. 12.

Augustinum contra Maximinum l. 3. c. 26. & l. 2. c.
 27. de pecc. orig.

§. 2. Pareus l. i. de iustificatione c. 16. probare cõ-
 natur à iustificatione excludi omnia opera Abraha-
 mi, etiam opera fidei, seu ex fide & caritate proce-
 dentia. Neque, inquit, restringi potest ad opera solis no-
 stris viribus; vel ex solâ cognitione legis Mosæ facta, nam
 etiam Abrahæ opera excluduntur cap. 4. i. quæ cerre non
 ex solis viribus nature, nec ex solâ cognitione legis Mosæ
 facta, quam Abraham ne vidit quidem, sed ex fide & cog-
 nitione Euangelij facta fuerunt. Abraham enim gestiuit vi-
 dere diem Christi, & vidit eum, & gauisus est.

Respondeo. Abrahamum fidem & cognitionem
 habuisse, operibusque ex ea procedentibus meri-
 tum, & iustitiæ augmentum: non tamen opera viri-
 bus nature facta ad iustitiam quicquam contulisse;
 Nam iusti opera quædam faciunt, non ex gratiæ
 principio, sed naturali quadam probitate, quæ non
 iustificat. Non excludi autem opera fidei, & gra-
 tiæ in cap. 3. & 4. ad Romanos multis probati.

VERSVS 57. & 58.

*Dixerunt ergo Iudæi ad eum.
 Quinquaginta annos nondum
 habes, & Abraham vidisti? Di-
 xit eis Iesus, Amen, amen dico
 vobis, antequam Abraham fie-
 ret, ego sum.*

QVÆSTIO I.

*Quomodo ante Abrahamum
 Christus?*

§. 1. **Q**uidam codices habent Iudæos dixisse;
 quadraginta annos nondum habes, quin Iren.
 l. 2. cap. 39. Quinquaginta annorum fuisse existimas
 Verum constat dominum egisse annum 34. cum mo-
 retetur, Iudæi autem consulto maiorem ponunt nu-
 merum, ne erroris argui possent. Nam de quadrage-
 nario dubitati poterat. Plus enim quasi fiducia cause

concedunt, ne nimis exacte agere videantur, & præcise.

Diuinitas
Christi.

§. 2. Christus cœlestem sibi virtutem vindicat, & æternitatem. Nam antequam Abraham creatur, esse se assererat. Egregie Chrysostramus. Animaduerte quomodo se maiorem Abraham confirmauit. Si enim gauisus est videre diem eius, idque opera pretium duxit, propter beneficium inde proveniens gauisum constat, & quod longe maior esset. Nam cum Iudæi fabri filium eum appellarent, neque amplius quicquam de eo imaginarentur, paulatim eos ad maiorem sui cognitionem erigit. Cum ergo audierunt se Deum nascere, non egrè tulerunt: cum autem priusquam Abraham fieret, ego sum, perinde ac si nobilitas eorum degeneraret, exasperantur & lapides iaciunt in Iesum.

Et Augustinus Christi diuinitatem hinc contra Arianos probat. l. de Trinit. Et nos utemur contra Caluinum, qui filium negat proprie creatorem cœli & terræ opul. 19. 24. & in hæresin. cap. 14. Christus ita erat rex post Deum, vt in sacerdotem etiam vngendus sit. & in Matth. 22. Sessio ad dextram Metaphorice accipitur, pro secundo, vel proximo gradu, quem Dei Vicarius occupat. Scripturas etiam quæ de Chri-

Caluini
error.

sti humiliatione agunt, de vtraque natura, & eorum subiectione accipit. l. 2. c. 14.

Contra eam impietatem verba Domini tenemus. *Christus & Abrahamum fieret, ego sum.* Non ait se ante Abrahamum creatum, aut conditum, sed esse. Alluditque ad id quod Moysi Deus dixit. Exod. 3. Ego sum, qui sum. Non erat autem secundum humanitatem, necesse est ergo Deum fuisse. Contra hæc insurgunt Zvinglianorum soboles. Blandrata, Lælius Zozimus, Bernard. Ochinus. Castellio, Balduinus, Gribaldus, Syluanus, non mitius quam Iudæi qui lapides sustulerunt, vt iacerent in eum, seu vt est in Syro *וַיִּבְרֹחַ* vt obruerent eum. In quibusdam exemplaribus. v. 59. additum est. Transiitque per medium eorum, & abiit. Sed aliunde additum videtur, forte ex Luc. 4. 30. Nec enim Chrysostramus, nec Augustinus, nec noster interpret legit. Nec vero etiam cautiore sectariorum legendum censent vt Beza. Maluntque hoc loco Græcum textum ex Latino,

quam hunc ex illo emendate.

* *

C A P V T I X.

IT præteriens IESVS vidit hominem cæcum à natiuitate: 2. Et interrogauerunt eum discipuli eius: Rabbi, quis peccauit hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? 3. Respondit IESVS: Neque hic peccauit, neque parentes eius: sed vt manifestentur opera Dei in illo. 4. Me oportet operari opera eius, qui misit me, donec dies est; venit nox, quando nemo potest operari. 5. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. 6. Hæc cum dixisset, exiit in terram, & fecit lutum ex spato, & linxit lutum super oculos eius. 7. Et dixit ei: Vade, laua in natatoria Siloe (quod interpretatur Misus.) Abiit ergo & lauit, & venit videns. 8. Itaque vicini, & qui viderant eum prius, quia mendicus erat, dicebant: Nonne hic est, qui sedebat, & mendicabat? Alij dicebant: Quia hic est. 9. Alij autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat: Quia ego sum. 10. Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? 11. Respondit: Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit: & unxit oculos meos, & dixit mihi: Vade ad natatoria Siloe, & laua. Et abiit, lauit, & video. 17. Et dixerunt ei: Vbi est ille? At: Nescio. 13. Adducunt eum ad Phariseos, qui cæcus fuerat. 14. Erat autem sabbatum quando lutum fecit Iesus, & aperuit oculos eius. 15. Iterum ergo interrogabant eum Pharisei, quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, & laui, & video. 16. Dicebant ergo ex Phariseis quidam: Non est hic homo à Deo, qui Sabbatum non custodit. Alij autem dicebant: Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos. 17. Dicunt ergo cæco iterum: Tu quid dicis de illo: qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. 18. Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuisset, & vidisset, donec vocauerunt parentes eius, qui viderat: 19. Et interrogauerunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis, quia cæcus natus est? Quomodo ergo nunc videt? 20. Responderunt ei parentes eius, & dixerunt: Scimus, quia hic est filius noster, & quia cæcus natus est. 21. Quomodo autem nunc videat, nescimus: aut quis eius aperuit oculos nos nescimus: ipsum interrogate: etatem habet, ipse de se loquitur. 22. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudæos: iam enim conspirauerant Iudæi, vt si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fierent. 23. Propterea parentes eius dixerunt: Quia etatem habet, ipsum interrogate. 24. Vocauerunt ergo rursum hominem, qui fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo: nos scimus, quia hic homo peccator est. 25. Dixit ergo eis ille: Si peccator es, nescio: vnum scio, quia cæcus cum essem, modo video. 26. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos? 27. Respondit eis: Dixi vobis iam, & audistis; quid iterum vultis audire? numquid & vos vultis discipuli eius fieri? 28. Male dixerunt ergo ei, & dixerunt: Tu discipulus illius sis; nos autem Moysi discipuli sumus. 29. Nos scimus, quia Moysi locutus est Deus; hunc autem nescimus vnde sit. 30. Respondit ille homo, & dixit eis: In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis vnde sit, & aperuit meos oculos; 31. Scimus autem, quia peccatores Deus non audit, sed si quis Dei cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. 32. A seculo non est auditum, quia quis aperuit oculos cæci nati. 33. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quicquam. 34. Responderunt & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et ciecerunt eum foras. 35. Audiuit IESVS, quia ciecerunt eum foras, & cum inuenisset eum, dixit ei: Tu credis in Filium DEI? 36. Respondit illi, & dixit: Quis est, Domine, vt credam in eum? 37. Et dixit ei Iesus: Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. 38. At ille ait: Credo domine. Et proci dens adorauit eum. 39. Et dixit Iesus: In iudicium ego in hunc mundum veni: vt qui non vident videant, & qui vident cæcificent. 40. Et audierunt quidam ex Phariseis, qui cum ipso erant, & dixerunt ei: Numquid & nos cæci sumus? 41. Dixit eis IESVS: Si cæci essetis, non haberetis peccatum, nunc vero dicitis: Quia videmus. Peccatum vestrum manet.

IN CA.